

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Katolická teologická fakulta

ThLic. Jana Pitterová

Boží všemohoucnost a lidská bezmoc

Divine Omnipotence and Human Impotence

Autoreferát doktorské disertační práce

Praha 2017

Úvod

Předkládaná práce se zabývá knihou Job z hlediska vztahu mezi Boží všemohoucností a lidským utrpením. Tato starozákonní kniha, která je obvykle charakterizována jako spis o utrpení spravedlivého, poskytuje i bohatství dalších témat a mnoho různých interpretačních možností. Protože lidské utrpení bývá často kladeno do souvislosti s Boží všemohoucností, resp. stavěno do protikladu, nabízí se pro biblickoteologické zkoumání právě toto spojení. Kniha Job nepatří mezi opomíjené starozákonní knihy a je dobře zpracována. Kromě četných komentářů existují práce zabývající se různými vybranými tématy, např. nadějí či utrpením ve vztahu ke spravedlnosti či moudrosti, ale spojení Jobova utrpení s Boží všemohoucností, tedy zkoumání obrazu Boha a člověka a jejich interakce v knize Job není jejich předmětem. Protože biblický autor v knize Job předkládá určitý obraz pravého Boha, a Job musí nejdříve projít výraznou změnou smýšlení, aby ho pochopil, je třeba si položit velmi aktuální otázku, zda mezi Boží všemohoucností a lidským utrpením existuje vztah a zda existence utrpení není její negací.

Předkládaná práce je tedy prací biblickoteologickou a vychází ze synchronní četby textu. Nejdříve je třeba definovat, co se rozumí všemohoucností v biblickém, zejména starozákonním smyslu, a stejně je třeba si ujasnit, jak je chápáno utrpení v biblickém pojetí, zvláště ve vztahu k Bohu. Tato teorie se pak aplikuje na vybrané reprezentativní texty, jejichž překlad je záměrně co nejvíce doslovný, aby mohly vyniknout různé nuance. Vzhledem k synchronnímu přístupu je nejdříve nutné zhodnocení struktury knihy a zkoumání různých rovin vybraných témat. Jak autor představuje Boha, jaký obraz předkládá a jak představuje člověka. Literatura se skládá z komentářů a monografií týkajících se knihy Job jako celku, případně některých témat, která mohou s vybranými tématy souviset, a výkladovými slovníky.

První část se věnuje Boží všemohoucnosti. Na základě prozkoumání struktury knihy Job se v souvislosti s pojetím Boha, a tedy i jeho všemohoucnosti, ukazuje několik rovin. Jednak jde o pohled autora knihy, jak představuje pravého Boha, jednak jde o pojetí Joba a jeho přátel, které se vyskytuje zejména v dialozích. Úvodní část první kapitoly tvoří obecné nastínění problematiky, odpovídá na otázku, jak je ve starozákonních textech charakterizována Boží všemohoucnost. Nejde o záležitost terminologickou, ale o popis Božího jednání, z něhož lze vypožorovat projevy moci. Boží moc či všemohoucnost pak vyplývá ze jmen, která ho charakterizují nebo z metaforických vyjádření, kdy autor používá různé typy antropomorfních nebo zoomorfních metafor. Takto získaná definice Boží

všemohoucnosti je pak aplikována na vybrané texty. Protože se v knize Job uplatňuje dvojitý přístup k Bohu, také analýza textů probíhá na dvou rovinách. Jde o texty, které vypovídají o Bohu jako takovém a vytvářejí obraz pravého Boha-Hospodina a o texty, jež předkládají představu lidských aktérů knihy o Bohu a od podání autora se liší, zejména v pojetí spravedlnosti.

Druhá část práce pojednává o tématu utrpení a nejdříve podává obecný úvod do problematiky. Také otázka utrpení je v biblickém smyslu terminologicky velmi různorodá a hojně využívá metaforická vyjádření. Důležitým aspektem však je celostní pohled biblického autora, který člověka vnímá jako psychosomatickou jednotu, a proto bere v úvahu vliv utrpení na všechny složky lidského života a lidské osoby. Utrpení se netýká jen samotného trpícího, ale také jeho okolí a v neposlední řadě rovněž náboženské oblasti. Tato teoretická část opět přechází v aplikaci na vybrané texty. Analýza vybraných textů z dialogů mezi Jobem a jeho návštěvníky se zacílením na utrpení ukazuje výrazný rozdíl v chápání spravedlnosti v konfrontaci s pojetím autora.

Třetí část se zabývá vztahem dvou uvedených témat, která spoluutvářejí Jobovu cestu víry. Kniha Job pojednává nejen o utrpení spravedlivého, ale také o hledání pravého Boha. Proto Jobův příběh, na jehož začátku stojí zbožný patriarcha, který záhy ztratí vše včetně zdraví, lze sledovat také jako cestu víry, na níž má hlavní slovo Hospodin. Job postupuje od institucionálního chápání víry a zbožnosti přes bolestné hledání odpovědi na otázku kým je Bůh až k setkání s Hospodinem, při němž s ním naváže osobní vztah. Utrpení sice odděluje od Boha, ten však jako jediný do něj může vstoupit a poskytnout východisko. Třetí část tedy sleduje souvislosti mezi jobovským obrazem Boha a člověka, kdy nahlíží utrpení jako prostor pro Boží působení, Jobův postup k vztahu k Bohu a v závěru rovněž christologické aspekty, které se týkají jak Boha, tak Joba, kdy se jedná o Joba jako Hospodinova služebníka, jemuž tuto službu ukládá sám Hospodin a v neposlední řadě také přímo Hospodina jako toho, kdo dokáže překročit hranice smrti.

Cíle bádání

Práce si předsevzala sledovat na základě synchronní analýzy textu knihy Job témata Boží všemohoucnosti a lidského utrpení a prozkoumat jejich vzájemný vztah. V této souvislosti vychází najevo velmi aktuální otázka, zda se Boží všemohoucnost a utrpení vzájemně nevylučují. Práce si pak klade za cíl zjistit, je-li existence utrpení v podání knihy Job negací Boží všemohoucnosti a jaká východiska kniha v tomto kontextu poskytuje.

Metodika bádání

Jedná se o biblickoteologickou práci, která sleduje konkrétní témata. Na základě synchronní četby textu knihy Job provádí analýzu, komentář a teologické zhodnocení vybraných textů. Práce s prameny vychází z masoretského textu a jako referenční zdroje jsou využívány starověké překlady LXX a Vg spolu s Targumem na knihu Job. Překlad vybraných textů, vytvořený pro potřeby práce, je záměrně co nejvíce doslovný, aby mohly být náležitě zdůrazněny některé teologické nuance. Kromě pramenů, vlastního biblického textu, práce využívá biblické slovníky, komentáře ke knize Job a další sekundární literaturu.

Obsah a struktura disertační práce

Úvod

1 Všemohoucí Bůh v knize Job

1.1 Boží všemohoucnost v biblické perspektivě

1.1.1 Jména

1.1.2 Metaforická vyjádření

1.2 Bůh z pohledu autora knihy Job

1.2.1 Hospodin a jeho královský dvůr

1.2.2 Hospodin, průvodce po stvoření

1.2.3 Hospodinovo požehnání

1.3 Jobův Bůh

1.3.1 Bůh patriarchy

1.3.2 Hledání pravdy o Bohu

1.3.3 Osobní Bůh

2 Otázka lidského utrpení ve vztahu k Bohu

2.1 Utrpení z biblického pohledu

2.1.1 Podoby lidského utrpení

2.1.2 Reakce na utrpení

2.2 Bůh a lidské utrpení

2.2.1 Souvislost s hříchem

2.2.2 Utrpení a kult

2.3 Jobovi přátelé

2.3.1 Soucit

2.3.2 Přesvědčení o původu utrpení

3 Jobova cesta víry skrze utrpení

3.1 Utrpení jako prostor pro Boží působení

3.1.1 Boží soucit

3.1.2 Trpící člověk jako obraz Boha

3.2 Jobova cesta víry

3.2.1 Znalost z doslechu

3.2.2 Setkání s Hospodinem

3.3 Christologické aspekty

3.3.1 Bůh, který překračuje hranice smrti

3.3.2 Přímluvce z Božího pověření

Závěr

Seznam zkratk

Použitá literatura

Teoretický a praktický přínos disertační práce

Práce se týká knihy, která nabízí mnoho témat a interpretačních možností. Vybraná témata jsou velmi aktuální. Otázka lidského utrpení v knize Job je pojednávána často, avšak nikoli v kontextu Boží všemohoucnosti. Práce je tedy příspěvkem do diskuse o vztahu Boží všemohoucnosti a utrpení.

Seznam publikací doktoranda

Odborné články

- Pitterová, Marie J., Duch svatý v Bibli. Cesty katecheze 2012, roč. 4., č. 1, s. 14-17.
- Pitterová, Marie J., „Trpící Bůh?“. Salve 4/2012, s. 11-22.

Odborné překlady

- BARBARIN, Philippe. „Znalec božské hudby“. MKR *Communio* 3-4/5 (2001), s. 361-364.
- BATUT, Jean-Pierre. Je oprávněné nazývat Boha Otcem?. MKR *Communio* 4/13 (2009), s. 545-557.
- BATUT, Jean-Pierre. Modlit se k Otci skrze Syna v Duchu: Úvahy o specifičnosti křesťanské modlitby. MKR *Communio* 1/19 (2015), s. 34-50.

- BOULNOIS, Olivier. Máme sexuální identitu?. MKR *Communio* 4/10 (2006), s. 350-366.
- CALSTER, Stefaan van. Proč se v kázáních tak málo mluví o „Božím království“. MKR *Communio* 2/11 (2007), s. 189-204.
- CONGOURDEAU, Marie-Helène. Duch a snoubenka, Život církve a zkušenost Ducha. MKR *Communio* 3-4/4 (2000), s. 269-279.
- COTTIER, George. Jak se Bůh stává člověkem. MKR *Communio* 2/2 (1998), s. 153-159.
- DANÉLOU, Jean. Naděje. MKR *Communio* 1/2 (1998), s. 36-44.
- DANÉLOU, Jean. Přístupy ke Kristu. MKR *Communio* 3/3 (1999), s. 291-296.
- DANÉLOU, Jean. Vykoupení těžiště trojičního plánu. MKR *Communio* 3/2 (1998), s. 201-211.
- DUBOST, Marcel. Od etiky k řeči odpovědnosti podle Emmanuela Lévinase. MKR *Communio* 3/12 (2008), s. 274-289.
- ESPEZEL, Alberto. Otec a vykoupení. MKR *Communio* 2/3 (1999), s. 135-140.
- Kongregace pro nauku víry, Instrukce *Dignitas personae* o některých otázkách bioetiky. Kostelní Vydří, 2009.
- LEPROUX, Alexis. Zamiloval jsem si moudrost. MKR *Communio* 3/17 (2013), s. 10-20.
- MOULINS-BEAUFORT, Éric. Paradoxní aktuálnost katolicismu. MKR *Communio* 1/13 (2009), s. 55-64.
- OIRY, Béatrice. Proměnění mezi křtem a vzkříšením, Zjevení Pána a víra čtenáře v Matoušově evangeliu. MKR *Communio* 2/12 (2008), s. 134-143.
- POTTERIE, Ignace de la. SJ Duch svatý a církve v Novém zákoně. *Salve* 1/XI. (2008).
- SERVAIS, Jacques. Zasvěcené panenství a příchod království. MKR *Communio* 1/4 (2000), s. 39-54.
- SCHENKER, Adrian. Slib: biblická teologie a eklesiologický význam. *Salve* 4/VI. (1996).
- SOUJEOLE, Benoît-Dominique. Tajemství kázání. In *Spiritu Veritatis*, Almanach k 65. narozeninám Dominika Duky OP. Praha 2008, s. 277-291.

Použitá literatura

Prameny

Bible. Písmo svaté Starého a Nového Zákona. Český ekumenický překlad. 13. vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2007.

ELLIGER, Karl, RUDOLPH; Wilhelm (ed.). *Biblia Hebraica Stuttgartensia*. 5. vydání, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997.

FISCHER, Bonifatius et alii (eds.). *Biblia Sacra iuxta Vulgatam versionem*. 3. vydání, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1983.

La sainte Bible. Traduit en français sous la direction de l'Ecole biblique de Jérusalem. 3. vydání. Paris: Cerf, 2008.

RAHLFS, Alfred (ed.), *Septuaginta, id est Vetus Testamentum græce iuxta LXX interpretes*. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1979.

WEISS, Raphael. *The Aramaic Targum of Job*. Tel-Aviv: University of Tel-Aviv, 1979.

Jazykové slovníky a pomůcky

BROWN, Francis (ed.). *A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament*. Oxford: Clarendon Press, 1939.

GESENIUS, Heinrich W. F. *Gesenius' Hebrew-Chaldee Lexicon to the Old Testament*. Grand Rapids: Baker, 1952.

KOEHLER, Ludwig; BAUMGARTNER, Walter (ed.), *Lexicon in Veteris Testamenti libros*. Leiden: E.J. Brill, 1985.

LUST, Johan et al. *Greek-English Lexicon of the Septuagint*. Revidované vydání. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2003.

OWENS, John Joseph. *Analytical Key to the Old Testament*. Grand Rapids: Baker, 1989.

Biblické slovníky

ACKROYD, Peter. יָד „yād“. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl III., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1982.

ALBERTZ, Reiner; WESTERMANN, Claus. „רִיחַ rīḥ“. In JENI, Ernst; WESTERMANN, Claus (eds.). In *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*, díl 2. 4. vydání. Gütersloh: Kaiser, 1993, s. 726-753.

BOTTERWECK, Johannes. „אַרְיֵה ‘aryēh“. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl I., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1973, s. 404-418.

CAZELLES, Henri. *Jméno*. In LÉON-DUFOUR, Xavier (ed.). *Slovník biblické teologie*. Roma: Křesťanská akademie, 1991.

CONRAD, Joachim. „נֶכַח nkh“. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl IX., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1986, s. 445-454.

FABRY, Heinz-Josef. „לֵב lēb“. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl IV., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1984, s. 413-451. WOLFF, Hans W. *Anthropologie des Alten Testaments*. 7. vyd. Gütersloh: Kaiser, 2002, s. 90-95.

HELFMEYER, Franz-Josef. „רֹא ‘rôa“. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl II., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1977.

KEDAR-KOPFSTEIN, Benjamin. „קֹל qôl“. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl VI., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1989, s. 1237-1252.

LABUSCHAGNE, Casper J. „פֶּה peh“. In JENI, Ernst; WESTERMANN, Claus (eds.). *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*, díl 2. 4. vydání. Gütersloh: Kaiser, 1993, s. 406-411.

LIEDTKE, Gerhard. „אַזֶּז ‘æzen“. In JENI, Ernst; WESTERMANN, Claus (eds.). *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*, díl 1. 5. vydání. Gütersloh: Kaiser, 1994, s. 95-98.

MEYERS, Carol. „עַזַּב ‘*asab*’”. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl VI., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1987, s. 298-301.

MULLEN, E. Theodore. Hosts of Heaven. In FREEDMANN, David Noel (ed.). *Anchor Bible Dictionary*. 3. sv. New York: Doubleday, 1992, s. 302–303.

NIEHR, Herbert. „שַׁדַּי ‘*šaddaj*’”. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl VII., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer.

NIEHR, Herbert. „שֵׁפֶט ‘*špt*’”. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl VIII., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1995, s. 408-428.

NOVOTNÝ, Adolf. *Biblický slovník*. Praha: Kalich, 1992.

REITERER, Friedrich V. „שֵׁם ‘*šēm*’”. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl VIII., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1992.

ROSE, Martin. *Names of God in the OT*. In FREEDMAN, David N. (ed.). *Anchor Bible Dictionary*, díl IV. New York: Doubleday, 1992.

SAUER, Georg. „אֵף ‘*af*’”. In JENI, Ernst; WESTERMANN, Claus (eds.). *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*, díl 1. 5. vydání. Gütersloh: Kaiser, 1994, s. 220-224.

SAWYER, John F. A. „שַׁדַּי ‘*šaddaj*’”. In JENI, Ernst; WESTERMANN, Claus (eds.). *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*, díl 2. 4. vydání. Gütersloh: Kaiser, 1993.

SEYBOLD, Klaus. „חָלָה ‘*halah*’”. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl II., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1977, s. 960-971.

SCHUNCK, Klaus-Dietrich. „רוּחַ ‘*rûah*’”. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl II., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1977, s. 1032-36.

SIMIAN-YOFRE, Horacio. „פָּנִים ‘*pānîm*’”. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl VI., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1989.

STOLZ, Fritz. „חָלָה ‘*hlh*’”. In *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*, díl I., München: Ch. Kaiser, 1993, s. 567-571.

ZOBEL, Hans-Jürgen. תַּבְּאֵת „*s^ebā ʾōt*“. In *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, díl VI., Stuttgart-Berlin-Köln: W. Kohlhammer, 1989.

Biblické komentáře

CLINES, David J. A. *Job 1-20*. Word Biblical Commentary. Vol. 17. Nashville: Thomas Nelson, 1989.

DELITZSCH, Franz. *Biblical Commentary on the Book of Job*. 1. sv. Grand Rapids: W. M. B Eerdmans, 1949.

DHORME, Paul. *Le livre de Job*. Paris: Librairie Victor Lecoffre, 1926.

HABEL, Norman C. *The Book of Job*. London: SCM Press, 1985.

HORST, Friedrich. *Hiob*. 5. vydání. Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1992.

POPE, Marvin H. *The Anchor Bible Commentary: Job*. 15. sv. New York: Doubleday, 1965.

TUR-SINAI, N. H. *The Book of Job. A New Commentary*. Jerusalem: Kyriat Sepher, 1957.

WILSON, Gerald H. *Job. New International Biblical Commentary*. Peabody: Hendrickson Publishers, 2007.

Ostatní literatura

ARON, David H. *Biblical Ambiguities: Metaphor, Semantic and Divine Imagery*. Leiden-Boston-Köln: Brill, 2001.

BARTHÉLEMY, Dominique. *Dieu et son image*. Paris: Cerf, 1973.

CRENSHAW, James L. *Old Testament Wisdom*. Atlanta: John Knox Press, 1981.

CRENSHAW, James L. *Defending God: Biblical Responses to the Problem of Evil*. New York: Oxford University Press, 2005.

FIDDES, Paul S. *The Creative Suffering of God*. Oxford: Clarendon Press, 1988.

- FRETHEIM, Terence E. *The Suffering of God*. Philadelphia: Fortress Press, 1984.
- GERSTENBERGER, Erhard., SCHRAGE, Wolfgang. *Leiden*. Stuttgart: W. Kohlhammer, 1977.
- GRELOT, Pierre. *Le langage symbolique dans la Bible*. Paris: Cerf, 2001.
- MIES, Françoise. *L'espérance de Job*. Leuven: Leuven University Press, 2006.
- PRITCHARD, James B. (ed.). *The Ancient Near East. A New Anthology of Texts and Pictures*. 2. sv. Princeton: Princeton University Press, 1975.
- SCHARBERT, Joseph. *Der Schmerz im Alten Testament*. Bonn: P. Hanstein, 1955.
- SKA, Jean-Luis. *L'argile, la danse et le jardin*. Bruxelles: Lumen vitae, 2002.
- SYRING, Wolf-Dieter. *Hiob und sein Anwalt. Die Prosatexte des Hiobbuches und ihre Rolle in seiner Redaktions- und Rezeptionsgeschichte*. Berlin: Walter de Gruyter, 2004.
- VANHOOMISSEN, Guy. *Maladies et guérison*. Bruxelles: Lumen vitae, 2007.
- VOGELS, Walter. *Job. L'homme qui a bien parlé de Dieu*. Paris: Cerf, 1995.
- WAHL, Harald-Martin. *Der gerechte Schöpfer*. Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1993.
- WATSON, Wilfred G.E. *Classical Hebrew poetry: a guide to its technics*. Sheffield : JSOT Press, 1986 Journal for the study of the Old Testament: Supplement series. 26.

Internetové zdroje

COSTACURTA, Bruna. *Giobbe: la sofferenza dell'innocente* (26.2.2008) [28-03-2010]
<http://www.gliscritti.it/aprof/conferenze/costacurta040308.htm>>.

Závěr

Boží všemohoucnost v knize Job není často pojednávaným tématem, protože vedle lidského utrpení není tolik výrazná. Boží moc a spravedlnost je nahlížena spíše z perspektivy lidských účastníků děje, kteří vycházejí z neizraelského prostředí a jsou zastánci spravedlnosti podle zákona odplaty. Boží všemohoucnost lze však vyčíst také z textů popisujících Boha jednajícího. Tyto dva obrazy Boha se v Jobově utrpení střetávají, obracejí naruby Jobovu představu o Bohu a jeho jednání. Proto se trpící člověk Job dostává do vztahu s mocným Bohem a dochází u něj k radikální změně smýšlení. Vztah všemohoucnosti a utrpení pak lze sledovat na Jobově cestě víry, jež vede k hlubšímu poznání Boha a jeho záměrů a zároveň k uznání neproniknutelnosti jeho plánů a k navázání osobního vztahu.

Boží všemohoucnost v pravém smyslu se v knize Job nevyskytuje, spíše jde o Boží moc a svrchovanost, jeho stvořitelско-vladařskou roli, která se projevuje v autorově popisu jednajícího Boha-Hospodina. Autorův Bůh je mocný, silný, svrchovaný, soucitný, otcovský, iniciativní – sám hledá člověka. Takovýto Hospodin vystupuje narativním rámcem knihy, a v teofanii. V této linii lze sledovat Boží jednání od vladaře a soudce přes navázání osobního vztahu k otcovskému pozvednutí tváře.

Bůh Joba a jeho tři přátel se jeví jako majestátní vzdálené božstvo, které sice nepostrádá dynamiku v jednání, ale samo člověka nehledá, pouze má přehled o jeho nedostacích a proviněních a jeho projevy moci jsou zpravidla násilné a svévolné. Jobova Osobní zkušenost v utrpení neodpovídá tomu, jak dosud znal Boha. V jeho bolestném hledání pravdy o Bohu je klíčovým momentem teofanie, v níž se Bůh dává Jobovi poznat a ten pak může urazit cestu ke změně smýšlení. Je tedy evidentní, že při hledání vztahu mezi Boží všemohoucností a lidským utrpením vychází v první řadě najevo střet dvojího pojetí Boha a potřeba se s ním vyrovnat.

Job klade svou situaci do souvislosti se spravedlností a požaduje od Boha, aby potvrdil, že trpí jako spravedlivý. Od začátku tedy hledá smysl svého utrpení, otázka uzdravení se jeví jako nedůležitá. Ačkoli je z děje v závěru knihy evidentní, že byl Job i uzdraven, není o tom nikde výslovná zmínka a sám Hospodin uvádí jako důležité Jobovo správné mluvení o Bohu. Job sice vycházel ze stejného názorového prostředí jako jeho přátelé, ale na rozdíl od nich se nedržel křečovitě zažitých schémat a dokázal se otevřít novému poznání, jež mu pomohlo navázat osobní vztah s Hospodinem a zorientovat se v jeho působení, přestože mnohé z jeho plánů pro něj i nadále zůstávají neproniknutelné.

Snaha popsat vzájemnou interakci zvolených témat nutně naráží na četná úskalí, protože se jedná o velmi komplexní problém. Již při definování Boží všemohoucnosti vycházejí najevo četné souvislosti, které si zaslouží pozornost a v souvislosti s Boží mocí mohou být pojednány jen okrajově. Podobně by bylo vhodné podrobnější zkoumání jednotlivých částí knihy Job, jež byly probrány pouze rámcově. S Boží všemohoucností souvisejí i další Boží „vlastnosti“ jako například spravedlnost, moudrost a milosrdenství, které mají v Jobově příběhu také významnou úlohu a dotvářejí obraz Boha načrtnutý biblickým autorem, i ovlivňují Jobovo hledání Boha. Mnoho podnětů nabízí rovněž podrobné sledování proslovů jednotlivých lidských aktérů děje a jejich názorové posuny.

Téma vztahu Boží všemohoucnosti a lidského utrpení je a vždy bylo velmi aktuální. Texty Písma, v tomto případě zvláště kniha Job, vyvolávají spíše další otázky, než aby poskytly definitivní odpověď. Mohou však pomoci člověku zorientovat se v matoucí zkušenosti utrpení a zasadit ji do širšího kontextu vztahu mezi člověkem a Bohem a Božího plánu s člověkem.

Summary

The thesis deals with the themes of divine omnipotence and human suffering and their relation in the book of Job. The theme of relation between the divine omnipotence and suffering in the book of Job is a very hot topic. The texts of Scripture, in this case the book of Job, rather than give the answer to the question about the sense of suffering, they pose other questions. But they could help the man to find a right direction in a difficult experience of suffering and show a wider context of the relationship between God and man and of the God's plan with humanity.

Anotace

Boží všemohoucnost a lidská bezmoc

Předkládaná práce se zabývá tématy Boží všemohoucnosti a lidského utrpení a jejich vztahem v knize Job. Témata jsou kromě obecné definice prezentována pomocí analýzy vybraných textů knihy. Vztah mezi Boží všemohoucností a lidským utrpením v podání knihy Job existuje, avšak navzájem se neomezují ani nevylučují. Lidské utrpení je zde nahlíženo v širší perspektivě Božího plánu se světem.

Klíčová slova

Moc, síla, spravedlnost, moudrost, utrpení, milosrdenství, víra.

Abstract

Divine Omnipotence and Human Impotence

The thesis deals with the themes of divine omnipotence and human suffering and their relation in the book of Job. Besides providing general definitions, the author presents both themes on selected texts. She arrives at the following conclusion: divine omnipotence and human suffering are interrelated, without human suffering ever limiting the former or excluding it. Human suffering is finally viewed in the wider context of God's plan with the world.

Keywords

Power, strength, justice, wisdom, suffering, mercy, faith.